

*Гнезділова С. П.,**кандидат наук з державного управління,**старший викладач кафедри українознавства**Національного університету «Одеська морська академія»*

ТЕРМІНОЛОГІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ОНЛАЙН-ПРОСТОРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ФІКСАЦІЯ І ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ УСТАНОВОК СУСПІЛЬСТВА

Анотація. У статті проаналізовано сучасні поняття і терміни, репрезентовані на офіційних сайтах уряду та органів публічного управління України. Проведений аналіз дефініцій понять «портал», «онлайн», «е-уряд», «електронний документообіг», «пандемія», «форс-мажор», «вебінар», «брифінг», «цифровізація», «візія», «дашборд». Визначено етимологію, а також основні процеси формування нових термінологічних лексем.

Кількість інноваційних мовних одиниць стрімко збільшується, що пов'язано із поширенням інформаційних технологій, Інтернету, переходом державних і суспільних процесів до онлайн-простору. Аналіз термінологічних груп, представлених на Урядовому порталі та сайтах органів публічного управління, вказує на універсалізацію суспільних процесів, глобальну інформатизацію і переформатування еволюційної картини світу. Особливості мовної комунікації державних інституцій із суспільством на сучасному етапі відбуваються шляхом запровадження інформаційних технологій на всіх рівнях управління та орієнтовані на формування у національному мовному полі оновлених світоглядних конотацій.

Виникнення нових термінів відбувається під впливом інформаційно-технологічних і глобалізаційних сучасних світових перетворень, а їхній обіг в інформаційному полі впливає на основні шляхи формування наявної і перспективної світоглядної картини українського суспільства. Крім того, динамізм сьогодення, а також непередбачувані обставини, що постійно супроводжують суспільне життя, значно впливають на перехід спеціальних термінів до загальноживаної суспільної термінології.

Оновлення термінологічного складу публічного управління вказує на одночасне поєднання елементів сучасної мови та мовної адаптації термінологічних новоутворень до наявних реалій, а також наповнення терміносистеми похідними термінологічними утвореннями іншомовного походження. Зазначені процеси мають безпосередній зв'язок із загальними змінами світового буття в межах глобального суспільного існування.

Ключові слова: терміносистема, публічне управління, державний портал, е-уряд, онлайн, комунікація, інформатизація, цифровізація, картина світу.

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем сучасного мовознавства є співвідношення мови, мислення і культури, оскільки мова є відзеркаленням культури як суспільної самосвідомості, традицій, системи цінностей, світогляду. Публічне управління як одна із підсистем соціальних відносин існує, звертаючись до мови як засобу комунікації із суспільством. Мовна репрезентація є важливою ознакою та відображенням світу нау-

кового пізнання сфери публічної влади, суттєвою рисою цілісного системного образу управлінської діяльності. Мова є одним із інструментів суспільної сфери, в ній виробляються орієнтири і настанови, відбувається розподіл позицій управлінської діяльності. Сучасний етап мовної реальності сфери публічного управління характеризується стрімким оновленням термінологічної низки лексичних одиниць.

Глобалізаційні процеси, що відбуваються у суспільстві, мають відповідний прояв у словниковому складі, оновлюючись, збагачуючись і, таким чином, доповнюючи лексику. «Історична змінність мови – її суттєва ознака, внутрішня властивість», – зазначав український мовознавець М. Кочерган, аналізуючи історію розвитку мови [1, с. 333]. Повсякденна діяльність суспільства або її певний період обслуговуються активною і пасивною лексикою, проте динамічні перетворення, що відбуваються в усьому світі, пов'язані із швидкою інформатизацією. Вони впливають на виникнення нових лексичних одиниць, які накопичуються і закріплюються у колективній свідомості народу. Вербальне закріплення знань є компонентом загальнонародного знання.

Поточний етап світового існування характеризується стрімким розвитком, динамікою сучасних перетворень, активним інформаційно-технологічним впливом. Із проникненням технологій та інформаційних потоків у життя людей більшість людських функцій замінюється електронними системами, що розвиваються за експонентою, впливаючи на зміну картини світу сучасної людини. Рухливі зміни стосуються соціуму і суспільних наук, спричинюють осучаснення і перебудову широкого кола наукових досліджень. Цей процес триває без зупинок і проявляється змінами поняттєво-термінологічного апарату різних термінологічних систем, їхнім оновленням. Сучасні мовні новоутворення нині складаються на 90% саме із термінів [2, с. 5]. Водночас консеквентне термінологічне розширення і термінологічні новації потребують систематизації, максимальної керованості та забезпечення точності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості розвитку терміносистеми, формування понятійно-категоріального апарату, когнітологію теорії публічного управління досліджують вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як М. Білинська, Р. Войтович, Н. Гавкалова, Н. Драгомирецька, Ю. Ковбасюк, К. Колесникова, Р. Ленда, В. Малиновський, О. Онуфрієнко, О. Полякова, Ю. Сурмін, Н. Попович, Г. Улунова, С. Хаджирадева, В. Шелудько та інші. Увага сучасних дослідників до зазначених питань викликана швидким зростанням спеціальних термінологічних одиниць різних номінативних груп і впли-

вом публічного управління на трансформації у мовних процесах за допомогою інформації.

Мета роботи – аналіз процесу термінологізації у сфері публічного управління на основі термінологічних одиниць, представлених у мережі Інтернет на урядових та офіційних сайтах органів публічної влади. Завдання дослідження – з’ясувати передумови і причини семантичної перебудови терміносистеми у період цифрової епохи, її поширення і вплив на формування світоглядних установок суспільства.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап існування українського суспільства і державотворення в Україні перебуває у стані суттєвих змін, потребує ґрунтовного аналізу і проведення досліджень, оскільки кількість інноваційних мовних одиниць зростає і стає розмаїтою. Особливого поширення набуває термінологія, пов’язана із використанням інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету. Нами проаналізовано лексичні одиниці сфери публічного управління, що найчастіше використовуються в Інтернеті, щодо їх функціонування і шляхів утворення.

Ґрунтовний аналіз лексики офіційних державних веб-сайтів, серед яких Офіційне інтернет-представництво Президента України, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (далі - Урядовий портал), Єдиний державний портал надання адміністративних послуг, офіційний портал Києва, веб-портал ЦНАП Одеської міської ради, виявили специфіку національної адміністративної особливості на сучасному етапі, яка набуває оновлених рис, реагуючи на вимоги стрімкого розвитку суспільства, змін національної свідомості. На термінологічному рівні це проявляється у запозиченні масиву термінів іншомовного походження, що не тільки постійно поповнюють тезаурус галузі публічного управління, але й успішно існують в активному вжитку сьогодення в українському суспільстві.

Такі терміни та терміноелементи, як «е-уряд», «е-послуги», «е-декларация», «веб-сайт», «портал», «діджиталізація», «online-дашборд», «візія», «цифровізація», «контент», «медіатека» тощо є термінами нового покоління, їхній широкий ужиток пов’язаний із непинним розвитком інформаційних технологій, поширенням онлайн-спілкування, впливом глобалізації.

Сучасна термінологія публічного управління та адміністрування, незважаючи на нелегке становлення, специфічні властивості традиційності та системності, нині стає рухливою, гнучкою, набуває рис відкритості. Проведений аналіз лексики сайтів публічного управління дозволив виділити основні екстралінгвістичні фактори, що зумовлюють появу специфічних неологізмів та їхнє широке використання в обігу, серед яких є глобалізаційні, інформаційні, науково-технічні, політичні, соціально-культурні, економічні.

Зміни лексичної системи мови відбуваються постійно, як і постійно змінюються значення слів, фіксує всі суспільні зміни. Як зазначав М.П. Кочерган, «... всі мовні зміни у підсумку визначаються суспільними потребами» [1, с. 336]. Зокрема, розширення лексичного складу термінів публічного управління зумовлене мовними змінами під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів мовного розвитку. Наприклад, у термінології публічного управління стрімко пройшов мовну адаптацію термін «портал» органу публічного управління. Лексичний аналіз слова «портал» свідчить про глибокі корені, якими воно сягає у латину (лат. porta - «ворота») і сформувалося під впливом англійської мови (англ. portal у перекладі означає «ворота, головний вхід, тамбур») [3, с. 620]. Ще кілька

десятиліть тому у Словнику української мови «портал» тлумачився як «1. Архітектурно оформлений вхід до монументального будинку, переважно громадського призначення; 2. Архітектурне обрамлення сцени, яке відокремлює її від залу для глядачів. 3. спец. Металева рама, яка є частиною опорної конструкції, машинної станини і т. ін.; 4. Металева рухома опорна конструкція, на якій монтується вантажопідійомний кран» [4, С. 289]. Отже, лексичне значення цієї мовної одиниці мало інше змістовне навантаження. Нині один із варіантів лексеми «портал» окреслюється як «розрив у просторі-часі, є штучного або природного походження, що дозволяє матерії миттєво переміщатися між двома точками простору або часу (так званий «часовий портал»)», а також як «веб-портал – крупний сайт, що поєднує різні сервіси» [5]. У сфері публічного управління термін «портал» простежується на Інтернет сайтах як *Урядовий портал*, *державний портал* тощо. Термінологічний словник публічного управління у розділі «портальні технології» подає таке пояснення терміну: «портал є комплексним технологічним рішенням, який забезпечує доступ до користування контентом і сервісами засобами уніфікованого інтерфейсу із загальною політикою авторизації та розмежування прав користувачів» [6, с. 124]. Зазначені мовні явища вказують на зміни у картині світу сучасного суспільства, що зумовлене інформаційним впливом, розвитком інформаційних, цифрових технологій, впливаючи на продукування, семантичне оновлення і появу в обігу нових слів. Цей процес поповнення мовної системи є цілком закономірним. Ще В. фон Гумбольдт зазначав, що «через різноманіття мов для нас відкривається багатство світу і різноманіття того, що ми пізнаємо у ньому; людське буття стає для нас ширше, оскільки мови в окреслених і дієвих рисах дають нам різні способи мислення і сприйняття» [7, с. 349]. У свідомості суспільства відбувається послідовне оновлення ментальної картини світу, її реального світосприйняття. Тому такі інтернет-назви офіційних установ, як «Урядовий портал», «Єдиний державний портал надання адміністративних послуг» не викликають здивування, не проводяться аналогії із фантастичними фільмами, «чорною дірою» чи інопланетними дивами. Суспільство користується урядовими «веб-порталами», оскільки це зручно і дозволяє зберігати час.

Сучасне суспільство є інформаційним, тому головним його продуктом є інформація і знання. Воно рухливе, активне, динамічне, орієнтоване на трансформацію і зміни у сучасному світі та асоціюється із розвитком глобальної мережі завдяки Інтернету, доступу до гігантських обсягів інформації. Всесвітня павутина (від англ. World Wide Web) є абстрактним інформаційним середовищем для обміну інформацією між людьми всього світу. Цей засіб комунікації, його використання у публічному управлінні та адмініструванні має чимало позитивних аспектів:

- оперативне передавання інформації на різні відстані, водночас об’єм і вигляд інформації можуть бути будь-якими;
- інтерактивність та оперативність зворотного зв’язку;
- доступ до різноманітних джерел інформації;
- організація спільних телекомунікаційних проєктів;
- запит інформації із будь-якого питання через систему електронних конференцій тощо [8].

В управлінську термінологію впевнено входять лексичні одиниці, пов’язані з універсальним, мобільним, оперативним зв’язком, незважаючи на «дистанцію» (від лат. distantia – відстань), що тлумачиться як «віддаль між чим-небудь у просторі або часі, зокрема через мережу Інтернет, тобто здійснення дій в Інтернеті у режимі реального часу» [3, С. 260]. На Урядовому порталі у великій кількості представлені терміни словотвірної

моделі «онлайн +». Наприклад, «онлайн-конференція», «онлайн-брифінг», «онлайн-реєстрація», «онлайн-дашборд». Звернемося до Оксфордського словника, який тлумачить «on-line» таким чином: «(of an activity or service) available on or done using the internet or other computer network <be, come, etc. on line, to be working or functioning>, що у перекладі вказує на «діяльність чи послугу, доступну в Інтернеті чи в іншій комп'ютерній мережі, або виконується за їхньою допомогою» [9]. Ці термінологічні новоутворення легко увійшли у суспільне використання, зокрема у лексику публічного управління.

Слід зазначити, що сучасне термінологічне поле створюється не тільки завдяки загальнонаціональному суспільному використанню мережових інформаційно-комунікаційних технологій, а також завдяки цивілізаційним викликам сучасного століття, що також впливає на суспільне світосприйняття. Зокрема, планетарний виклик сьогодення (пандемія) швидко вплинув на життєвий цикл світового суспільства. Цей спеціальний термін прийшов із термінології медичної галузі та посів одне із чільних місць у рейтингу термінології публічного управління. Всі урядові та адміністративні сайти (найчастіше сайт Міністерства охорони здоров'я України) використовують цей термін в онлайн- і медіапросторі. Словник української мови тлумачить це слово таким чином: «пандемія - найвищий ступінь розвитку епідемії, яка поширилася на більшість населення однієї чи кількох країн. Якщо хвороба охоплює одночасно багато людей, виникає епідемія, яка може перерости у пандемію, наприклад, пандемію грипу...» [4, с. 43]. У словнику іншомовних слів за редакцією Мельничука зазначено походження слова «пандемія» від грец. *πανδημία* – «все населення», що вказує на масовість і широке коло охоплення [3, с. 573]. Слід зауважити, що термін не використовувався до 2019 року поза межами медичної термінології. Перехід цього терміну до публічної термінологічної площини відбувся із медичної терміносистеми під впливом посідання конкретного місця у загальній системі понять. Термін повністю мотивований, оскільки всім зрозумілий і не потребує звертання до тлумачного словника. Крім того, важливою ознакою цього терміну є відсутність синонімів, які б заважали його розумінню.

Причиною стрімкого входження зазначеного терміну у суспільне буття стали непереборні обставини життя, що змінили сприйняття структурованої цілісності картини світу у свідомості суспільства, а також комунікація як інтеракція, що є відображенням людського буття, відносин у межах суспільного існування. Якщо розглядати непереборні обставини буття у контексті діяльнісного підходу до системи публічного управління, виокремлюється єдність комунікації та діяльності державних інституцій і суспільства. У термінологічній площині сфери публічного управління виокремлюється стійка комунікація із суспільством щодо обслуговування рішень і предметних державних завдань, пов'язаних із форс-мажорними обставинами, що склалися у державі зокрема і у світі загалом.

Окрім того, надзвичайно вживаним на урядових сайтах, у нормативно-правових і законодавчих актах, представлених в Інтернеті, є термін «форс-мажор». У перекладі із французької мови «форс мажор» (*force majeure*) означає «непереборна сила». В українському законодавстві «форс-мажорними обставинами (обставинами непереборної сили) вважають надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору

(контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами...», а також «стихийні лиха, а саме: епідемію...» [10]. Ми бачимо логічний взаємозв'язок між актуальними процесами та їхнім впливом на перехід спеціальних термінів до загальноновживаної суспільної термінології. Невідворотні обставини у вигляді епідемічної ситуації, що склалась у державі, супроводжуються миттєвим моніторингом, оприлюдненням інформації, масштабуванням, швидкістю реакцій. Ці фактори прямо впливають на формування комунікативної політики і формату спілкування органів публічного управління із суспільством, що проявляється в новому форматі солідарності, швидкому реагуванні та виробленні спільних дій. Формат сьогодення вимагає повноцінного спілкування за допомогою технічних засобів, новітніх електронних технологій, віртуального формату, що є основними чинниками у формуванні сучасної термінологічної системи в онлайн-площині публічного управління.

Проведений аналіз термінів, активно використовуваних органами публічного управління в Інтернеті, дозволяє визначити деякі аспекти формування термінологічних одиниць у галузі публічного управління і сучасного існування мови.

Безперечним є той факт, що держава бере участь у визначенні важливої характеристики мови як планування, функціонування, формування соціально-правового статусу, надання адміністративних послуг у різних сферах суспільної діяльності публічного управління і державних інституцій, а також прагне наблизитися до суспільства, встановлення конструктивної і продуктивної моделі комунікації. Через це з'являється необхідність утворення і застосування конструктивних комунікативних моделей, зокрема використання термінів, пов'язаних із необхідністю називати нові сучасні процеси та явища, що існують у державному житті країни. Відбувається заміна попередніх найменувань новими або оновленими, утворюються нові терміни за продуктивними моделями чи за допомогою запозичень із інших мов або відбувається поява нових значень відомих лексем, утворених за семантичними моделями. Водночас слід зазначити, що неологізми є фактором впливу на сучасну професійну термінологію у галузі публічного управління в онлайн-діяльності. Основою створення у мові публічної влади нових номінативних об'єктів і формування новоутворених лексем є реальність.

Одну із найбільших новоутворених термінологічних груп на офіційному Урядовому порталі та сайтах органів виконавчої влади, а також на сайтах надання адміністративних послуг становлять терміноелементи із початковим скороченням е-, що є похідним від слова «електронний»: е-документ, е-ресурс, е-направлення, е-кабінет, е-карта, е-послуги, е-ідентифікація, е-підпис. Прикметник «електронний» утворений від слова «електрон» давньогрецького походження (*ήλεκτρον* – «янтар, бурштин, ясний камінь», оскільки стародавні елліни знали: якщо потерти бурштин, він починає притягувати пир'їнки); найлегша з елементарних частинок, негативний заряд якої становить 1,6 10⁻¹⁹ К, маса – 9,1 10⁻²⁸ г. Позначається е» [3, с. 290].

Ми розглянемо похідні терміни, найбільш уживані у сучасному адміністративному інформаційному полі. Зокрема, термін електронний документ (е-документ) тлумачиться як «документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Електронний документ може бути створений, переданий, збе-

режений і перетворений електронними засобами у візуальній формі. Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною» [11]. Термінологічний словник публічного управління виділяє термін «електронний документообіг» у розділі «документообіг (окремо – електронний документообіг)...» [6, с. 42] і тлумачить обидва поняття ідентично, не розділяючи способу створення, передавання або зберігання електронного документу відповідними електронними засобами. Проте використання електронних документів на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства є пріоритетним серед організаційно-правових засад документування у публічному управлінні України. У деяких науковців існує думка про тотожність термінів «документ» та «електронний документ». Наприклад, М.В. Ларін заперечує необхідність утворення терміну «електронний документ», вважаючи, що термін «документ», маючи такі характеристики, як «...інформація, зафіксована певним чином із можливістю її ідентифікації», не виходить за межі загального визначення документа, тому необхідності у створенні нового терміну немає [12]. Стрімкий розвиток інформаційних технологій та їхнє широке використання у багатьох галузях і сучасному суспільному житті, збільшення законодавчих ініціатив, зростання дистанційних адміністративних послуг впливають на семантичну і лексичну появу нових термінів, пов'язаних із використанням електронних систем та інформаційних технологій і, відповідно, утворенням словосполучень із афіксом е- (у значенні «електронний»). Отже, терміни, утворені за допомогою прикметника «електронний», пов'язані із поняттями та явищами, які можна використовувати (створювати і передавати) завдяки або через електронні способи передавання. Крім того, утворення нових термінологічних одиниць, пов'язаних із електронним використанням, має тенденцію до зростання.

Скорочення слова «електронний» також є ознакою сучасного інформаційного впливу і спрямоване на спрощення і скорочення слів та, як наслідок, на ефективне використання часу або його зберігання, без витрат на довге вимовляння або написання. Використання лексеми «електронний» у вигляді однієї літери (е) є цілком природним і має тенденцію до зростання, що обґрунтовується глобальною інформатизацією і впливає на формування еволюційної картини світу.

Слід зазначити, що частину термінів на сайтах органів публічного управління становлять терміни, утворені шляхом синтезу іншомовних слів, наприклад, «онлайн-конференція» (від англійського «online», англ. on line — «наліній», «на зв'язку», «у мережі» та лат. conferentia, confereo — «збираю в одне місце») [3, с. 418] або «онлайн-вебінар» (слово webinar — англ., утворене поєднанням web + похідний постфікс від «семинар», який є похідним від лат. seminarium — «розсадник, форма групових навчально-теоретичних або практичних занять студентів вузів, членів наукових гуртків, слухачів курсів» [3, с. 695]. Сучасні науковці тлумачать вебінар як «сучасний мультимедійний інструмент для організації онлайн-навчання і ділового спілкування через Інтернет» [13], який є універсальною платформою для ділової комунікації. Окрім того, широко представленим на сайтах органів публічної влади і таким, що набув суттєвої популярності останнім часом, є термін «онлайн-брифінг». Він широко використовується у різних галузях суспільного життя у значенні «коротка зустріч зазвичай офіційних осіб із метою

інструктажу чи обговорення певних питань» [14]. Наприклад, термін «military briefing, brief meeting» є традиційним у практиці інформаційної діяльності оборонного відомства Сполучених Штатів Америки як «тип інструктажу», зокрема «інформаційний інструктаж; інструктаж щодо прийняття рішень; брифінг місії як обмін інформацією, оголошення рішень усередині команди; брифінг персоналу як координація зусиль персоналу підрозділу; коротка інформаційна нарада; детальний інструктаж перед початком військової операції; звіт про підсумки проведення військової операції» [15]. У бізнес-секторі зазначене явище є також ефективним робочим бізнес-інструментом, спрямованим на швидке досягнення результату і пов'язане з інформуванням. В управлінській діяльності органів публічного управління проведення брифінгів, у свою чергу, набуло широкого застосування, оскільки є необхідність швидко доводити службову інформацію керівному складу, надавати інструктажі персоналу, оперативно приймати рішення, інформувати суспільство про події. Деякі дослідники стверджують, що брифінг схожий на суху інформаційну довідку та є своєрідним звітом про виконану протягом певного часу роботу (зазвичай протягом одного тижня), а також способом поінформувати про найближчі плани організації чи установи [16]. Аналіз дефініції «брифінг» (від англ. briefing, brief — «короткий, нетривалий») у галузі публічного управління дає змогу описати цей термін як коротке інформаційне повідомлення офіційної особи, що стосується актуальних суспільно-політичних подій життя країни. Цей термін є менш значущим від, наприклад, прес-конференції. На брифінгу лише доводиться інформація про важливі події, їхній хід, погляди учасників і досягнуті результати. Щодо терміну «онлайн-брифінг», слід звернути увагу, що саме «онлайн» указує на швидкість надходження і передавання інформації та впливає на тлумачення зазначеної дефініції. Важливо, що за ступенем ефективності брифінги є більш ефективним способом і випереджають електронні види службово-ділової комунікації, що дозволяє органам публічного управління забезпечити негайну, взаємоузгоджену і конструктивну взаємодію.

Оновлення адміністративно-управлінської парадигми і вдосконалення форм роботи системи публічного управління та адміністрування, зокрема в інформаційно-технологічному просторі, чого вимагають сучасні світові зміни, впливають на формування новітніх платформ адміністративно-управлінської комунікації. Ці процеси відчутні також на сайтах публічного управління. Зокрема, нині надання публічних послуг супроводжується значними незручностями, часовими та фінансовими затратами. З метою підвищення ефективності надання адміністративних послуг на різних порталах органів влади запроваджено електронні послуги. Основною метою галузі публічного управління є уніфікація і стандартизація типових ділових процесів державних установ (міністерств, відомств, муніципалітетів тощо), використання стандартизованих рішень, розроблення систем управління типовими діловими процесами [17]. Причинами цього є вимоги сучасного світу, що потребують «переходу світового співтовариства до інформаційного суспільства, розвитку інформаційного простору та інформаційних технологій» [18; 19]. Підходи до вирішення цього завдання є різними, але їх об'єднує спільна риса – аутсорсинг функцій автоматизації та супроводу типових ділових процесів. Багатоканальний зв'язок із суспільством – основа ефективної взаємодії публічного управління. Нові методи виявлення і розуміння потреб та бажань

громадян, зворотній зв'язок є важливими чинниками в управлінській комунікації. На думку науковців [20], задля впровадження ініціатив із трансформації державних організацій через цифровізацію у сучасних умовах розвитку нашої країни слід застосувати стратегічні технології публічного управління і діяльності, що відповідають українським реаліям і можуть використовуватися на шляху трансформації та реформування держави.

На порталах органів публічного управління інтенсивно запроваджується цифровізація, автоматизація, візуалізація тощо. Ми звернемо увагу на способи утворення зазначених термінів. Усі вони, незважаючи на те, що є запозиченнями, утворені найпродуктивнішим способом збагачення словникового складу мови – морфологічним, який указує на їхнє проникнення без ускладнень у лексику різних галузей, а також поширення самих процесів у суспільному та адміністративному середовищі. Зазначені процеси є ознакою перезавантаження українського суспільства та його переходу на більш високий цивілізаційний рівень. Завдяки проникненню ІТ-технологій у національне середовище українська держава стає частиною глобального інформаційного кола, що нівелює ментальний та інформаційно-технологічний конфлікт між різними професійними і віковими групами. Відбувається процес інформаційно-технологічної комунікації між суспільством та органами публічного управління.

У публічній площині цифровізація (з англ. digitalization) розглядається як інструмент цифрової трансформації із впровадження цифрових технологій у всі сфери життя і переходу діяльності від реального світу до світу онлайн (віртуального), перетворення наявних аналогових (іноді електронних) продуктів, процесів і бізнес-моделей організації, в основі яких лежить ефективне використання цифрових технологій [20]. У «Цифровій адженді України» та Концепції розвитку цифрової економіки і суспільства України сформульовано основні принципи цифровізації держави. Формування новітньої картини світу в українському суспільстві орієнтоване на розвиток глобалізаційних інформаційно-технологічних процесів. І термінологічні новоутворення є яскравою демонстрацією зазначених процесів. У сучасній управлінській термінології слова «діджиталізація» і «цифровізація» використовуються рівною мірою на сайтах органів публічної влади, а Міністерство цифрової трансформації України на Урядовому порталі має скорочену назву - Мінцифри, що повністю відповідає сучасній парадигмі утворення офіційних назв.

Термінологічні одиниці «цифровий підпис», «цифровізація адміністративних послуг», «цифрова держава», «цифрове посвідчення», «цифрові технології», «цифрова економіка» є найпоширенішою групою, яку бачать користувачі на офіційних сайтах. Залучення до термінології публічного управління термінів «візія», «мобільний застосунок», «дашборд», «контент», «QR-код» та інших спрямоване на перетворення державного сектору України на майданчик розвитку, на використання інформаційних технологій і дистанційну та максимально ефективну трансформацію протягом наступних років. Наприклад, термін «візія» (від англ. vision - зір, бачення) – «уявлення про майбутнє» [21] є стратегічно важливим у публічному управлінні та має широке використання на сайтах органів публічного управління. Зокрема, на офіційному сайті Кабінету Міністрів України презентовано «візію» Національної економічної стратегії 2030, яка полягає в тому, щоб зробити Україну «найпривабливішою країною економічних можливостей для інвестицій, інновацій,

ведення бізнесу..., забезпечення конкурентоспроможності на міжнародному ринку...» [22]. Візією Інституту експертно-аналітичних і наукових досліджень НАДУ при Президентові України є «інтегрований у європейський простір провідний центр наукового та експертно-аналітичного забезпечення розвитку теорії і практики публічного управління (державного управління, місцевого врядування) в Україні [23]. Зазначені презентації демонструють, що дефініція слова «візія» вказує на впевненість стратегічного бачення майбутнього розвитку. Отже, термін «візія» набуває значення «образу майбутнього» або «віри у майбутнє», містить позитивний зміст і спонукає до реалізації ідей, досягнення результату. Активне використання цього терміну у сфері публічного управління не є випадковим, оскільки формує якісно новий рівень державотворення, орієнтованого на людину і громадянина, на демократичні цінності. Закріплення ментальних установок нової української держави, вільної, сконцентрованої на людині, на національних традиціях і культурі, є візійним для реалізації майбуття нової України.

У сучасному суспільному житті візуалізація відіграє значну роль як серед громадян, так і у будь-якій галузі, будучи частиною сучасного світосприйняття. Користувачі Інтернету потребують легкого способу сприйняття великих масивів даних. Отже, термін, поширений на сайтах органів публічного управління, - «дашборд» (від англ. dashboard – дослівно «приладова панель») означає інструмент, що презентує візуальне надання даних, згрупованих за змістом на одному екрані для більш легкого візуального сприйняття інформації, що постійно оновлюється. Інформація у візуальному форматі стає реальною. Такою «живою» інформацією легко впливати на користувача, оскільки вона створює образи у свідомості. Довіра до такої інформації має переваги перед текстовою, переконує якнайбільше, змінює настрої. Використання дашбордів спрощує процес пошуку потрібної інформації у реальному часі. Правильно надана і своєчасна інформація є основою правильних рішень та економії часу.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків. Проведений аналіз термінологічних лексем публічного управління доводить, що із представлених в Інтернеті на сайтах органів публічного управління нових термінологічних груп найбільшу становлять запозичення (інтернаціоналізми англійського і французького походження), що мають безпосередній зв'язок із інформаційними технологіями. Цей процес пов'язаний із використанням світової мережі та повної або часткової мовної адаптації термінів у суспільстві. Крім того, відбувається їхнє наповнення похідними утвореннями. Поява термінологічних новоутворень пов'язана із сучасними реаліями, що набувають змін відповідно до граматичних законів української мови.

Отже, українська термінологія реагує на зміни суспільного життя немовби живий організм, перебуваючи у рухомому стані, відбиваючи загальну ментальну картину світу українського суспільства та забезпечуючи фіксацію суспільного світосприйняття українців. Дослідження факторів впливу на формування сучасної людини, її життєві цінності мають велике значення для публічної влади з метою формування і розвитку адекватної управлінської системи. Оновлення і розширення термінологічного складу галузі публічного управління та адміністрування забезпечує синхронний зв'язок елементів мови на сучасному етапі її розвитку та є ознакою своєчасної позитивної реакції національного уряду на встановлення конструктивної комунікації із суспільством.

Підсумовуючи, слід зазначити, що терміносистема публічного управління як складник загального термінологічного ресурсу, ґрунтуючись на традиційній спадщині термінів державного управління минулого століття, нині проходить етап семантичних змін під впливом загальносвітових глобалізаційних впливів і спрямована на швидку адаптацію до суспільної реакції. Отже, у мовознавстві спектр термінологічних досліджень розширюється і набуває нових перспектив щодо подальших наукових досліджень.

Література:

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство : Підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ. 2. вид., випр. і доп. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 463 с.
2. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кримець О.М. В19 Фахова українська мова. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 272 с. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/13968/1/Vasenko_Fakhova_ukrainska_2008.pdf (дата звернення: 20.12.2021).
3. Мельничук О.С. Словник іншомовних слів. Київ : 74. 865 с.
4. Словник української мови: в 11 томах. Том 6, 1975, С. 43.; Том 7, 1976, С. 289. Всі посилання на словник далі подаються в тексті за цим виданням із зазначенням у дужках відповідно тому й сторінки. URL : <http://sum.in.ua> (Дата звернення: 11.12.2021)
5. Портал. URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Портал> (Дата звернення: 11.12.2021)
6. Публічне управління : термінол. слов. Уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. Київ : НАДУ, 2018. 224 с. URL : <http://academy.gov.ua/pages/dop/28/files/2b45f71c-e57f-4f36-acc4-63fef4e1117c.pdf> (Дата звернення: 20.12.2021).
7. Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры. Москва: Прогресс, 1985. 451 с.
8. Використання глобальної мережі інтернет в освіті, її можливості та ресурси. URL : <https://sites.google.com/site/enmtgeovdpu/navcalnmateriali/lekcii/lekcia-2-vikoristanna-globalnoie-merezi-internet-v-osviti-ieie-mozlivosti-ta-resursi> (Дата звернення: 20.12.2021).
9. Oxford Advanced Learner's Dictionary <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/academic/online> (Дата звернення: 11.12.2021)
10. Регламент (нова редакція) засвідчення Торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили). Рішення Президії ТПП України від 18 грудня 2014 р. № 44 (5) (Дата оновлення: 16.07.2018) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044571> (Дата звернення: 20.12.2021).
11. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV (Дата оновлення: 07.11.2018). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (Дата звернення: 20.12.2021).
12. Ларин. М.В. Некоторые проблемы эволюции управленческого документа. *Документация в информационном обществе: электронное делопроизводство и электронный архив. VI Международная научно-практическая конференция*. Вестник архивиста. 1999. № 6 (54). С. 34-48.
13. Бодненко Д.М. Використання вебінарів та їх роль в навчальному процесі. *Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. статей*. Ялта : РВВ КГУ, 2011. Вип. 32. Ч. 2. С. 188-198. (Сер. «Педагогіка і психологія»)
14. Вільний тлумачний словник: новітній онлайн-словник української мови. 2013. URL : <http://sum.in.ua/f/bryfingh> (Дата звернення: 20.12.2021).
15. Effective Army Briefing. [Electronic resource]. Mode of access. URL : https://train.gordon.army.mil/chaplain/IMI%205%20Internal%20Advisement/chaplain_dr5/resources/effective_army_briefing.pdf (Дата звернення: 11.12.2021).
16. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рілейшнз : монографія. Київ : МАУП, 2005. 440 с.
17. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020): Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL : <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (Дата звернення: 11.12.2021)
18. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України»: постановою Верховної Ради України від 31 березня 2016 року № 1073-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1073-19> (Дата звернення: 20.12.2021).
19. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. №67-р. *ГС «ХАЙ-ТЕК ОФІС УКРАЇНА»*, 2016.
20. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL : <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (Дата звернення: 15.12.2021)
21. Словотвір. Значення слова візія. URL : <https://slovotvir.org.ua/words/viziia> (Дата звернення: 11.12.2021)
22. Презентація візії та цільових показників документу. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/na-robochij-grupi-uryadu-z-rozrobki-nacionalnoyi-ekonomichnoyi-strategiyi-2030-prezentuvali-viziyu-ta-cilovi-pokazniki-dokumentu> (Дата звернення: 11.12.2021).
23. Візія, місія та цілі інституту. URL : <http://academy.gov.ua/?lang=ukr&tip=dop&tipn=Page&page=150> (Дата звернення: 11.12.2021).

Gniezdilova S. Terminological representation in the online space of public administration as the fixation and formation of worldviews of society

Summary. The article analyzes modern concepts and terms represented on the official websites of the government and public administration bodies of Ukraine. The analysis of the definitions of «portal», «online», «e-government», «electronic document management», «pandemic», «force majeure», «webinar», «briefing», «digitization», «vision», «dashboard». The etymology, as well as the main processes of formation of new terminological tokens are determined.

The number of innovative language units is growing rapidly due to the spread of information technology, the Internet, the transition of state and social processes and the online space. The analysis of terminological groups presented on the Government portal and websites of public administration bodies indicates the universalization of social processes, global informatization and reformatting of the evolutionary picture of the world. Features of language communication of state institutions with society at the present stage are through the introduction of information technology at all levels of government and focused on the formation of updated worldview connotations in the national language field.

The emergence of new terms is influenced by information technology and globalization of modern world processes, and their circulation in the information circle has an impact on the main ways of forming the existing and future worldview of Ukrainian society. In addition, the dynamism of today, as well as unforeseen circumstances that constantly accompany public life, have a significant impact on the transition of special terms into common social terminology. Renewal of the terminological structure of the field of public administration indicates a simultaneous combination of elements of modern language and linguistic adaptation of terminological innovations to existing realities, as well as the filling of derivative terminological formations of foreign origin. These processes are directly related to the general changes in world life within the framework of global social existence.

Key words: terminological system, public administration, public portal, e-government, online, communication, informatization, digitalization, picture of the world.